

Başarı Nasıl Ölçülür?¹

Nurcan Kaya²

2009 yılında KPPS'den aldığım çok iyi bir derece ile Gaziantep'e atandım. Merkeze bağlı köy okuluymdu. İdealist bir öğretmendim. Ben çok güzel anlatacağım, öğrencilerim de çalışacak ve öğrenecekti. Çok çalıştım, çok emek verdim öğrencilerim matematiği sevsin ve öğrensin diye. Okulda kadrolu öğretmen sayısı az olduğu için resim, müzik, beden eğitimi, din kültürü derslerine de ben giriyordum. Matematikte müfredatı yetiştiremeyince bazen diğer dersleri yapmıyor o derslerde de matematik dersi yapıyordum. Çünkü matematik benim için bir aşkı ve herkes için de öyle olması gerekiyordu. Hiçbir öğrencime 100 veremiyordum çünkü bir öğrencinin 100 alması için matematikte kendi sınıf seviyesinde her soruyu çözebilir olması gerekiyordu. Zaten 100 alamıyorsa bu çocuğun hatasıydı. Çünkü matematiği öğrenmeleri için ben elimden gelenin fazlasını yapıyordum. Çok güzel (!) ders anlatıyor okul çıkışları evime gitmeyip her gün iki ders saati daha okulda kalıyordum. Öğrencilerimin anlamadıkları yerler varsa oraları yeniden anlatıyor, yapamadıkları sorular varsa dersten çıkışta onları çözüyordum. (Köy okulu olduğu için öğretmen servisi vardı, çıkışta arkadaşlar servise binip giderken ben köye gelen belediye otobüsü ile gidiyordum. Köy otobüsü oldukça eskiydi, köyün asfalt olmayan yollarında sallanan koltuklar insanın beline vururdu, 20 dakika sürecek yolu bir saatte götürürdü. Otobüste akşamın o saatinde benden başka kimse olmazdı. Otobüs çok soğuk olurdu ve ben çok sık hastalanırdım.) Olsun, benim için önemli olan öğrencilerimin öğrenmesiydi ve ben fedakar (!) bir öğretmendim. İlk yazılımı yaptım. Sonuç: 100 alacak tek bir öğrenci var. O da bütün soruları doğru çöze dahi matematik işlemlerini düzenli sırayla yazmadığı için 100 alamadı. Zaten 100 almasın ki sıradaki sınava daha iyi çalışsın. İlk yazılıdan sonra bir hayal kırıklığı yaşadım. Fakat ikinci yazılı için daha fazla çalışmam gerektiğini düşündüm. Yeterince iyi anlatamadım belki de! Daha fazla çalıştım, müfredat yetişse dahi diğer derslerin hepsinde matematik anlattım. İkinci yazılıyı yaptım. Sonuçlar birinci yazılıdan daha iyiydi ama yine bütün öğrenciler 100 alamadı. Neden alamadıkları için öğrencilere kızıyordum, onları ders çalışmamakla suçluyordum. Hâlbuki ben fazla fedakârlık yapıyordum. Onlar ders çalışsaydı daha iyi not alabilirlerdi. Artık kendimde bir eksik aramıyor, başarısızlığın sebebini öğrencinin ders çalışmamasına bağlıyordum.

Kendime yeni bir dayanak bulmuştum: Öğrenciler tembel! Ben çalışarak

¹ Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezli Yüksek Lisans Programında verdiğim Eğitim Yönetimi ve Planlaması Araştırmaları dersinde öğrencilere vize notlarını kendilerinin vermesini ve gerekçelerini yazmalarını isterim her yıl. Öğrencilerimiz aynı zamanda öğretmen olduklarından öğrencileri değerlendirirken daha dikkatli olmalarını sağlamak için kendilerini değerlendirmelerinin uyandırıcı olacağını düşünüyorum. Bir öğrencimin mektubu, bu uyanışı göstermesi açısından beni etkiledi. Sizinle paylaşmak istedim.

² Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi, Matematik öğretmeni.

matematik öğretmeni olmuştum, onlarsa benim elde ettiğim başarıyı hiç çalışmayarak nasıl elde edeceklerdi? Edemezlerdi çünkü tembeldiler. Demek ki veliler de sorumsuzdu. Köyde veli ziyaretleri yaparak çocuklarını ders çalıştırmaları için velileri bilinçlendirmek istiyordum. Velilere okulun önemini anlatacaktım. Veliler okumanın önemli olduğunu bilirse çocuklarını da ders çalışmaları için teşvik edeceklerdi. Yaptığım veli ziyaretlerinde veliler beni çok güzel karşılıyordu. Ben konuşmamı bitirince anneler: “Hocam biz de okusun istemez miyiz? Halimizi görüyorlar, bizim gibi olmasınlar diyoruz da çocuklar çalışmıyor.” diyorlardı. Çocuğun suçlu olduğunu düşünen öğretmenden sonra ikinci grup, velilerdi.

Veli ziyaretlerinde fark ettim ki çocukların evleri sobalı ve hepsi geniş aile. Akşam evde ders çalışacakları kendilerine ait bir odaları yok. Evler sobalı olduğu için herkes televizyon karşısında sobanın yanında oturuyor. Bu çocuklar nasıl ders çalışıp matematikte başarılı olacaklardı. Bir de nisan ayıyla birlikte çocuklar okula gelmez aileleriyle birlikte yaylaya çıkıp hayvan beslerlerdi. Eğitim yılının yaklaşık üç-dört ayı yoklardı. Çünkü eylül ayında da yayladan inmezlerdi. O zaman anladım ki çocuklar matematikte başarısız olmakta haklılar. Öğrenme kayıplarını telafi etmek zordu. Zira birçoğu da zaten okula gelse dahi okumayı da öğrenememişti. O zaman yaylaya gitmeyen geniş ailede yaşamayan öğrenciler başarılı olmalıydı. Bu şartları sağlayan birkaç öğrencim vardı. Onlara veli ziyareti yaptığımda birkaç başarılı olabilecek öğrenciden kız olanın babası okutmayacağını söylüyordu. Köyde lise yoktu, şehir de başına bir iş gelir diye göndermek istemiyordu. O kız öğrencim için çok çabaladım, babayla yeterince iletişim kuramadım, bana iletişim kanallarını kapattı. Anneyle iletişime geçtim kocasından gizli. Anne ikna olursa kocasını da ikna eder diye düşünüyordum. Devletin yurtları var kızınız orada kalır, her hafta sonu yanınıza gelir ben de ilk yıllar yurdunda kızınızı ziyaret ederim, eksiklikleri varsa tamamlarım, dediysem de anne ikna oldu fakat babayı ikna edemedi. Başarılı olabilecek bir kız öğrencim vardı. Onu da kaybettim. İki erkek öğrencim daha vardı. Bence oldukça da zekiydiler. Onlar çok başarılı olabiliirdi. Fakat biri ortaokuldan sonra liseye gitmedi ve evlendi. Erken yaşta evlilik çoktu köyde. Diğer erkek öğrencim ise okudu. Babası onu şehir dışına fen lisesine yatılı gönderdi. Şimdi savcı oldu. Köyün değil, oradaki köylerin tek okuyanıydı. Onunla gurur duyuyordum.

Şimdi okumayan diğer çocuklarla gurur duymayacak mıydım? Onlar başarısız mıydı? Tembel miydi? Başarısızlık suç muydu? Suçsa bu suç kimindi? Bu çocuklar onca imkânsızlık içinde, kültürel baskılarla şehirdeki çocuklarla yarışabilirler miydi? Bu çocuklar vermediğim 100 başarı notunu şehirdekilerden daha fazla hak etmiyorlar mıydı? Ben bunları kendime yeniden sorarken suçu kendimde, velide, öğrencide ararken eğitim sisteminin suçlu olduğunu çok sonraları fark ettim.

Bütün bunları yazmamın sebebi, sözü kendime getirmek olmalı. Başarı nedir? Başarı tanımlanabilir mi? Bir notla değerlendirilebilir mi? Doğru

nedir, iyilik nedir, güzel olan nedir sorularının bir ölçütü yoksa başarının da bir ölçütü yoktur. Başarı bir sınav kâğıdıyla değerlendirilemeyecek kadar geniş kapsamlı bir kavramdır.

Başarı çok çalışmaktır. Çok kavramı kişiye göre, şartlara göre değişir. Asla kendimi çok çalışıyor olarak göremem. Ben bütün hafta sonumu evden çıkmayıp çalışarak geçiriyorum. O halde ben başarılıyım. Diğer taraftan da başarılı değilim sabahları çocuklardan önce kalkıp daha fazla çalışabilirim.

Başarı vazgeçmektir. Yüksek lisans yapabilmek için Erbaa tayin istedim. Şehirdeki güzel hayatımdan vazgeçtim. Üniversiteye 15 dakikada gideceğim bir yerden vazgeçtim. Çocuklarımla hafta sonu vakit geçirmekten, tatillerde Kayseri'ye gidip hayattayken anne babamı görmekten vazgeçtim. Özel ders ve hafta sonu kurs verip daha fazla para kazanmaktan vazgeçtim. Ev-okul-çocuklar-üniversite arasında denge kurmaya çalışırken yaşadığım stresten mide hastası olup sağlığımdan vazgeçtim.

Başarı dersin içeriğini tam olarak öğrenmektir. Tam öğrenmek mümkün mü? Hiç bilmiyorken bir miktar öğrenmek de başarı sayılmaz mı? Yüksek lisans yapmasaydım derslere dair hiç bir şey bilmeyecektim. Şimdi en azından bilmediğimi biliyor olmak da farkındalıkla beraber başarı sayılmaz mı? Farkındayım fakat dersin içeriğini yeterince öğrenemedim diyelim. Öğrenmede veya öğrenememede tek sorumlu öğrenci midir? Öğretmenin de payı yok mudur? Öğretmen öğretmek için bütün yolları denemiş midir? Yoksa sadece ne kadar öğrendiğini ölçen bir sınav kâğıdıyla yetinmiş midir?

Başarı, rakiplerini geçmektir. Rakibim yok ki. Tek rakibim benim. Çok zor beğenen biri olduğum için arkadaşlarımı da kendimi de başarılı göremiyorum. Kimseyi geçmiş değilim, kimseden de geri kalmış değilim. Fakat her iyinin daha iyisi mutlaka vardır.

Başarı aynı okulu okuyan diğerlerinin verdiği emeğe göre benim verdiğim emektir. Yüksek lisans zor bir iştir. Arkadaşım ailesini bırakıp İngiltere'ye yüksek lisans ve ardından doktora yapmaya gitti. Onun ve onun gibilerin verdiği emek ve vazgeçtikleri şeyler benden daha fazla. O halde onlar başarılı ben başarısızım. Ancak aynı üniversitede yüksek lisans yapan arkadaşım ve onun arkadaşları danışmanlarıyla odalarında sohbet ederek ders saatini tamamlayıp evlerine gidiyorlar. Bütün notları oldukça yüksek. Ben onlara göre daha fazla emek veriyorum o halde ben başarılıyım.

Başarı sınavdan aldığın nottur. Notu veren mükemmeli arıyorsa ben başarısızım. Sınavlar testse ezberim iyi olduğu için başarılı olabilirim. Sınavlar yoruma dayalıysa yorum kişiye göre değişmez mi? Sınavlar hem bilgiye hem yoruma dayalıysa bilgim tam ve yorum yeterli değilse ben bu sınavdan başarısız sayılabilir miyim?

Başarı her hafta düzenli okula gelerek, verilen ödevleri yapmaktır.

Ödevlerim istediğim gibi olmadığı için kendimi başarısız görüyorum. Ancak ödevleri daha iyi yapacak zaman bulamadığım için beğenmiyorum. Zaman bulsam daha iyisini yaparım. Bu kadar zamanda ancak bu kadar yapabiliyorum o halde ben başarılıyım.

Başarı mutlu olmaktır. İstediğim yüksek lisansı yaptığım için vazgeçtiğim onca şeye rağmen mutluyum. O halde ben başarılıyım. Yüksek lisansta öğrendiklerimden dolayı bildiklerimden mutsuzum. Keşke bilmeseydim dediğim de çok oluyor, mutsuz oluyorum. O halde ben başarısızım.

Ben başarımda ya da başarısızlığımda nesnel bir ölçü bulamadım sayın hocam. Ben hem başarılıyım hem başarısızım. Kendime 40 verecek birçok sebep bulabilirim. Ancak 100 verecek de birçok sebep bulabilirim. Kendi öğrencilerime de not verirken oldukça zorlanıyorum. Bütün şartları gözden geçiriyorum. Yine de notları verirken adaleti sağlayamadığımı düşünüyorum. Öğrencilerimin notunu vermek bana ait. Ben de sizin öğrencinizim. O yüzden bu zor görevi ben yerine getirmek istemiyorum. Hangi notu verirseniz verin başım üstüne sayın hocam. Bu kadar uzattığım için kusura bakmayın lütfen. Saygılarımı iletiyorum.